

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 12. De ratione cognoscendi quis scrupulus tanquam inanis, carensq;
fundamento contemni possit,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78322](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78322)

Verò argumentorum generibus motio proteniens, est & dicitur propriè scrupulus. Qui quæ ratione possit cum iudicio firmo consistere, explicatur similitudine deducta à naturali & supernaturali certitudine, ad moralem. Et enim persuasus eidenti mathematicorum demonstratione (quod est exemplum Nauarri ad cap. Si quis autem, De penitentia distinct. 7. num. 64.) quod triangulus habeat tres angulos pares duobus rectis, etiam si in contrarium addatur ratio quam solvere non possit, non deducitur tamen de sententia: nec minus quam ante illud credit. Deinde contra fidei articulos interdum se offerunt rationes nobis insolubiles, ex quibus tamen nullatenus in dubium reuocamus, quæ credimus: alioqui efficeremur infideles, cum dubius in fide, infidelis sit. De heret. cap. 1. His ita prænotatis aliquot de re proposita regulæ, propositione seu practicæ statuuntur.

Regula offendentes quatenus debeat conscientia scrupulose voluntas nostræ conformari.

SECTIO POSTERIOR.

112. Prima est. Licetum esse agere contra conscientiam scrupulosam, scrupulo qui nullo argumento nititur. Ratio est, quoniam agens contra eiusmodi conscientiam, nulli periculo peccandi se exponit: cum scrupulus eiusmodi tantum sit motus & anxietas animi, quæ non obligat nos ad agendum: sed potius ad non agendum secundum illum, præferimus cum de se à bono opere sepe retrahat: vel certe efficiat ne homo tam fortiter, quàm oportet illud aggrediatur. Accedit, quod talis scrupulus non inducat dubitationem practicam, quæ iudicium contrarium ita reddat incertum aut imprudens, vt voluntas non possit ei tuto conformari.

Secunda regula est. Licetum esse agere contra conscientiam scrupulosam, scrupulo qui nititur leui tantum argumento, aut certe non ita valido, vt non patiatur secum iudicium contrarium constans & firmum sufficienter ad moralem certitudinem. Ratio est, quia si propter quoddamque argumentum, quod facit me formidare de eo quod probabiliter iudico, non liceret mihi illud agere: etiam iudicio ipso, firmitate suam retinente sufficienter ad moralem certitudinem: sequeretur quod quicumque aliquo modo hæsitaret an teneatur omni die Sabbathi à cæna abstinere, non possit tunc conscientia cœnare: etiam manente probabili & moraliter certo priore iudicio, quod possit tunc cœnare, & sic de multis aliis similibus: quod esset onus intolerabile. Accedit quod omnium confessione certitudo moralis ad licite agendum sufficiens, secum pariat aliquam formidinem: quia vt Arist. in 1. E. hic. cap. 3. docet in rebus agendis seu moralibus non inest ea stabilitas & firmitas (vt nec in salubribus) quæ in materia subiecta requiritur vt certa scientia haberi de ea possit: constatque experientia non esse humani ingenij in talibus rebus sicæque veritatem, vt de contraria fallitate nullo modo formidet. Vnde talis scientia, humano modo habenda, non potest prudenter exigi ab homine: quandoquidem talis exigeretur, qualem vix vnquam potest sibi comparare. Quinimo vt notatum est à Nauarri ad cap. Si quis De penitentia distinct. 7. num. 78. quædiu quis rationabili de causa sibi persuadet, se tunc posse aliquid amplecti, non debet curare quod apparenter concurrat in contrarium, aut etiam argumenta quæ dissoluere nequeat, cum maximè probatum sit in præced. cap. lect. 1. liberam esse tenere opinionem probabilem relicta probabiliori: nisi contingeret argumentum illud tale esse quod rem redderet dubiam nec tutam: quia non licet id agere de quo tutumne sit nec illicitum dubitatur: nisi dubium fuerit rationabiliter depositum: quod etiam ibidem notat Nauarri.

113. Tertia regula est. Non esse licitum agere contra conscientiam scrupulosam scrupulo impropiè dicto, id est, qui tam valido argumento nititur, vt iudicium ante susceptum reddat infirmum & destitutum certitudine ad moralem probabilitatem sufficientem. Hæc probatur quia ageret id de quo sibi licere, nullam, & non licere aliquam habet certitudinem moralem: ideoque peccaret: quandoquidem recta ratio dicat peccare eum qui agit id de quo dubitat, cum certus sit de contratio, prout patet ex confirmatione quartæ propositionis traditæ in præcedenti cap. 9.

114. Ex his regulis deducitur, scrupulum propriè dictum contemptum posse, ac pro arbitrio deponi: cum liceat contra ipsum

agere, nec contineat sufficiens motiuum respuendi aliquid tanquam illicitum, quod alias rationabili de causa licitum esse creditur. Scrupulum verò impropiè dictum nec contemptum nec pro arbitrio deponi posse. Sicut enim aduersus hunc agi non potest, quia nititur ratione probabili: ita nec deponi potest prudenter & sine temeritate, nisi habita ratione sufficienter ostendente licitum tutumque esse amplecti illud, contra quod est exortus. Vnde Cordub. lib. 3. questionarj quæst. 12. propos. 2. admonet non excusari à peccato illos qui postquam aliquid licitum esse persvaserunt sibi, sic afficiuntur ad illud, vt contemnant rationes quamcumque probabiles, quæ in contrarium se offerunt: siue contemptus sit formalis, vt cum quis attendit se dubitare, ac putare probabiliter illud ipsum ad quod afficitur illicitum esse: agit nihilominus, nihil faciens rationem quæ habet dubitandi probabiliter: siue etiam contemptus sit interpretatiuus, vt cum quis conscientiam probabiliter dicat, suggerente que illicitum esse id ad quod afficitur, auerit intellectum à tali consideratione, vt sine remorsu & molestia agat id ipsum quod ei placet. Tales sunt qui ex Iob cap. 21. dicunt Deo: Recede à nobis, & scientiam viarum nostrarum nolumus: & ex Isaia cap. 30. Nolite aspicere nobis ea quæ recta sunt, loquimini nobis placencia. Aut certe applicat quidem intellectum ad considerandum: sed enata dubitationi occurrat ex leui tantum causa, nec scrupulum probabili fundamento innixum deponit sufficienti ratione. Aduerte obiter ad istiusmodi interpretatiuum contemptum reuocari posse in aduertentiam, ac obliuionem culpabilem, nec à peccato excusantem: qualis est cum quis prius debite præparatus ad confitendum omnia peccata sua mortalia, fiscalis negotij implicat se an equam confiteatur, vt probabiliter conicere possit aliqua sibi excidisse memoriâ, & nihilominus absque alia præparatione confitetur: per in aduertentiam obliuionemve retinens partem aliquam dictorum peccatorum. Non enim excusatur ab eo peccato, quod committitur faciendo confessionem mutilam.

CAPVT XII.

De ratione cognoscendi quis scrupulus tanquam inanis carensque fundamento contemni possit.

SUMMARIUM.

- 115 Talis ratio requirit, vt vel exquiratur eruditum iudicium, vel sufficiens diligentia in inquirendo ad h. beatum.
- 116 Requirit item vsum cõmuniæ, seu acquiritatis, quidque hæc sit.
- 117 Ordinariè vsendum est eadem legem interpretando.
- 118 Exceptio est, cum lex rigorem seruari præcipit, aut scandalum generaretur.
- 119 Cuius sit talem interpretationem facere.
- 120 Ad vitandum peccatum transgressionis sufficit, secundum sensum benignum seruari legem.
- 121 Non obligat lex ad nimis difficile, nec ad id quod merito faceret ridiculum.
- 122 Vita bonorum, & consuetudo rationabilis tolerata, haberi potest pro viuendi regula.
- 123 Bona fides excusat à mortali agentem contra legem.
- 124 Obiectiones qua aduersus dicta videntur fieri posse, cum responsione ad eas.

112. **D**vo sunt quæ in praxi traditarum regularum scitu & necessaria sunt, & difficilia, ideoque exponenda. Alterum est ratio cognoscendi, An scrupulus pulsans animum talis sit, qui vt inanis nulloque sufficienti fundamento nixus cõtempni possit. Alterum est ratio reducendi ad tranquillitatem animi scrupulis quasi tempestatibus agitatum. Hanc autem iam persecuti sumus in præcedenti lib. 2. cap. 9. & 10. Illa ergo tantum restat hic persequenda in eorum etiam gratiam qui tranquillitatem animi, pacatamque conscientiam habere solent: vt scrupulum, qui tanquam inanis contemni potest, nouerint discernere à probabili dubio, & eoe scrupulo impropiè dicto, qui cum nitatur sufficienti fundamento, non nisi rationabili de causa, vt ante habitum est, deponi potest.

Quæ sit eiusmodi ratio.

SECTIO PRIOR.

115. **E**A igitur ratio est; ut is qui fuerit in eruditus vel eruditus quidem, sed quem perturbatio aliqua occupet, aut deludat phantasiis; consulat virum eruditum & pium, iudiciumque ipsius sequatur: iuxta præced. cap. decimi regulam tertiam. Si autem res ferat, ut per se definire debeat, sequatur quod adhibita morali diligentia (de qua libro 11. num. 25. & aliquot sequentibus) inuenit iudicaueritque sequendum: ita tamen ut primum omnium curet habere propositum non peccandi.

116. In tali verò iudicio uti debet æquitate quæ à Græcis dicitur *ἐπιεικία*: estque (ut familiariter explicem) iustitia dulcore misericordiae temperata, pensatis omnibus circumstantiis particularibus. Illius enim officium proprium est, in particulari actu descendere à verbis generalibus legis seruata huius intentione, sicut fit quando de agendis iudicium fertur non secundum rigorem verborum legis, sed secundum intentionem quam in tali casu legislatorem habuisse aut habere debuisse recta ratio exposcit. Quem æquitatis usum, in iudicio quod ex diuina lege (multo que magis in eo quod ex lege humana) fit de rebus agendis, usurpari posse & debere, indicant verba illa Ecclesiasticis cap. 7. Noli esse iustus multum: neque plus sapias quam necesse est. Ratio quoque confirmat. Nam ut 2. quæst. 120. art. 1. D. Thomas rectè ait: Propter ea quod leges dantur de humanis actibus qui in singulari sunt contingentes, ideoque variari infinitis modis possunt: non fuit possibile aliquam legis regulam institui, quæ in nullo casu deficeret: ita ut oporteat leges ad id attendere quod ut plurimum ad Dei gloriam, communeque bonum conducit: seruata inter omnes proportionis æqualitate, seu iustitiæ æquitate.

117. Cum igitur sæpe dentur casus in quibus ob aliquas circumstantias obseruatiæ legis foret contra bonum commune, vel iustitiæ æquitatem (ut obseruantia legis statuentis de posita reddi, foret in casu in quo is qui arma apud te deposuit, furis agit, aut in religionis vel patriæ perniciem aliquid molitur) manifestum est adhibendam esse *ἐπιεικίαν*, seu æquitatem utrumque in iudicio, secundum leges ferendo de rebus agendis, vel non agendis, ne contingat quod pro certo sine introductum est, contra eundem finem militare: nempe legem quæ ad Dei gloriam & bonum commune obseruari: aut quod verius est ipsam transgredi: cum certum sit, ex vltima regula iuris in 6. quod is committat in legem qui legis verba complectens, contra legis nititur voluntatem. Itaque in lege Quod Ephesi ff. De eo quod certo loco dari oportet: statuitur debere iudicem ante oculos habere æquitatem: & in cap. Disciplina, dist. 45. & in cap. Ponderer dist. 30. damnatur disciplina aut sententia quæ est sine misericordia.

118. Quod tamen, ut rectè Cordubensis in lib. 3. quæstione 13. admonet, debet accipi cum hac exceptione: nisi iusta causa exigat ut rigor legis seruetur: quia cum legis interpretatio actus sit *ἐπιεικίας* seu æquitatis tanquam cuiusdam virtutis, debet fieri non secundum verborum rigorem: sed secundum legislatoris intentionem, prudenter & attentè consideratis omnibus debitis circumstantiis: quæ interdum tales sunt, ut ostendunt non posse ex intentione legislatoris aliter quam in rigore verba legis accipi: ut v. g. quando aliter accipiendo, meritò timetur malum exemplum, vel rigor ipse scriptus est, positusque in præcepto.

119. Iam per *ἐπιεικίαν* leges interpretari ut D. Anton. annotat 1. par. tit. 3. cap. 10. §. 10. in foro quidem contentioso, eius est cuius leges condere aut sententiam ferre: in foro conscientie vero, pertinet ad quemlibet in facto suo, si doctus sit, nec prauè affectus, ut possit rationabiliter interpretari: alioqui enim consilium doctorum ac piorum exquirere & sequi debet. Septem sunt autem de *ἐπιεικίαν* regulæ viles cognoscendis scrupulis, quas notant cum D. Anton. & Cordub. antecitati: tum etiam Syluester in verbo Scrupulus quæst. 4. & Nauar. in Enchir. cap. 27. numero

283. & 284.

Regula ad propositam rationem spectantes.

SECTIO POSTERIOR.

120. **P**rima est. Eum non offendere, qui secundum legislatoris mentem agit, etiam si non agat secundum verba legis. Nec item eum qui in benigniore sensu legem seruat, etiam si in duriore illam violat. Ratio prioris partis est, quia satisfacit voluntati Superioris. Ratio verò posterioris, quia præcepta Dei & Ecclesie non sunt nobis imposita cum ea conditione, qua tollant omnem spiritualem dulcedinem, & conscientie requiem. Tollerent autem, si teneremur illa sequi in rebus agendis cum dura seu nimis scrupulosa, timidaque interpretatione. Vnde in lege Nulla, ff. De legibus dicitur: Nulla iuris aut æquitatis benignitas patitur, ut quæ salubriter pro utilitate hominum introducuntur, ea nos duriore interpretatione contra ipsorum commodum, producimus ad seueritatem.

121. Secunda regula est. Quod nec Deus nec Ecclesia suis præceptis intendat quemquam obligare ad id quod vix est illi possibile. Nemo enim potest ad impossibile obligari De reg. iuris in 6. cap. Nemo. Atque in noua lege pro moraliter impossibili habendum est, non modo quod absolute nequit fieri: sed illud etiam quod nimiam habet difficultatem: cum Dominus dica: Matth. 11. Iugum meum suauè est & onus meum leue. Et certè cum admodum sentire de domino in bonitate Sapient. 1. non est consentaneum ut puremus ipsum nobis imponere, *saltem sub pena æternæ damnationis*, quod non nisi cum maxima difficultate aut graui detrimento nostro præstare possumus: prout in lib. 11. explicatum est plenius cap. 8. parte posteriore.

122. Tertia regula est. Quod nec Deus nec Ecclesia intendat suis præceptis quemquam ita obligare, ut ea adimplendo sit vel appareat fatuus: hoc est, quod præcepta siue diuina siue humana non obligent eo tempore & loco, quo obseruatio illorum faceret obseruatorem ridiculum apud discretos & bonos viros: tollere verbanitatem & conuictum honestum cum aliis hominibus. Confirmatur à simili: quia diuinum præceptum de reddendo vota sua Deo, non obligat cum votum fuerit vanum aut stultum: quia Deus ex Psalm. 30. odit obseruantes vanitates superuacue: eique displicet stulta promissa Ecclesiasticis cap. 5. Cauendum est autem, ut rectè admonet Cordubensis, ne ex hac & præced. regula ferentes iudicium, decipiamur putando impossibile esse aut graue malum quod non est. Ad quod inuabit consideratio eorum quæ in priore parte citati cap. 8. habita sunt de malo graui. Inuabit etiam vacillitas ab inordinato affectu ad id de quo iudicium queritur.

123. Quarta regula est. Quod in dubiis vita communique sensus vitiorum bonorum debeat aliis esse viuendi regula. Probat, tum ex eo quod Dominus Matth. 3. suos discipulos dixerit esse sal terræ: significans ipsorum moribus, populique moribus esse quasi sale condiendos. Tum ex eo quod viri boni meritò præsumantur rectum habere iudicium de rebus agendis, quia rectum habent affectum: sicut sanus censetur rectè iudicare de saporibus, quia non habet gustatum malè affectum.

124. Quinta regula sumpta ex cap. vlt. de consuet. est, quod in his quæ ideo mala sunt, quia prohibita iure humano, excuset consuetudo rationalis & legitime præscripta: vel (ut Syluester loco cit. addit) etiam si præscripta non sit, rationalis tamen est, & scienter tolerata à legislatore non reclamante cum possit. Hæc confirmatur ex eo, quod habetur in cap. Cum dilectus eod. tit. quod consuetudo sit optima legam interpretes. Adde & quod possit tollere legem humanam ex cap. In istis dist. 4.

125. Sexta regula est. Quod homo ubi non peccat mortaliter, non incurrat in excommunicationem maiorem. Vnde ante dicta libro nono num. 176 & aliquot sequentibus.

126. Postrema regula est. In quouis casu omittentem facere id quod lex imponit, excusari posse à peccato mortali (non tamen à veniali prout ex Palud. Syluestro & Caiet. habet Nauar. in Enchir. cap. 23. num. 43. si bona fide & absque contemptu, iusta de causa, aut etiam (iuxta Caiet. in verbo Præceptum sub finem ex apparente ei exculatione) existimet se mortaliter non peccare omittendo, nullo modo omittentis

rus si peccatum morale esse existimaret. Quam regulam ita quam de se rationabilem & timoratis contententi fuerit confirmatio memorati auctores proponunt: nisi quod D. Anton. insinuet posse confirmari ex eo, quod ratione periculi quandoque agi possit contra legis verba: quod patet ex his quae dicta sunt in ante memorato cap. 8. parte posteriore.

124.

Porro si consilium petenti aut danti secundum has regulas tentator obicit illud Ecclesiasticum 3. Qui amat periculum peribit in illo. Occurrendum est, hominem sequendo traditas regulas, non exponere se peccandi periculo, sed potius eas non sequendo. Si secundo obicit illud ex cap. Ad eius, dist. 7. bonarum mentium esse ibi etiam suas culpas agnoscere, ubi culpa non est. Occurrendum est ex glossa ibid. in verbo Cognoscere: quod sensus sit, quemlibet posse, dummodo non credat contrarium, se peccatorem dicere: si non ex peccato, quod cognoscit, saltem ex aliquo occulto, cui ex humana fragilitate se obnoxium esse putare potest. Aut (quemadmodum post Gersonem D. Antonium & Conradum notat Cordubensis) sensum esse, quod bonarum mentium sit praecautere culpam tempestiue, eiusque vitare occasiones, antequam ipsa addit.

Adde ex Nauarr. in Enchir. cap. 27. num. 285. esse signum bonarum mentium, non autem constituere bonas mentes: sicut albugo innans vino veteri, signum est boni vini, non bonum vinum. Si denique opponat, quod consentaneum sit hominem facere illud omne, quod constituitur in articulo mortis faceret aut se fecisse vellet. Occurrit dum est. quamuis id haberi possit pro salutaris consilio, non esse tamen tanquam praecceptum ea obligatione seruandum: ut Syluester in verbo Scripulis quaest. 3. sub finem probat ex eo, quod talis obligatio adigeret hominem ad desperationem & insaniam. Adde quod, ut recte notat Cordubensis, homo in articulo mortis constitutus, quaedam teneatur facere, quae non tenetur in tota reliqua vita: quale est dispendere de domo sua per testamentum. Non sunt tamen ista sic accipienda, quasi velimus negare beatos esse, qui ita esuriunt & sitiunt iustitiam, ut semper, quantum possunt, aliquid supererogent, & dent mensuram bonam & confertam & coagratam: quia eadem mensuram remetietur illis. Beatos item illos, qui semper sunt pauidi, & timent ne minus fecerint, quam debuerint: dummodo in ea referent prudentiae moderationem; neque nimium iusti sint: ne forte dum nimium emungunt, eliciant sanguinem.

TRACTATUS III.

De lege diuina, quae lex est aeterna supernaturaliter reuelata.

Lex diuina tribus modis dicitur. Primo, de omni ea quae auctoritate Dei lata est, & cuius transgressione Deus offenditur. Secundo, de ea quae lata est a Deo, & intimatur nobis, non per naturalem instinctum, vel humanam auctoritatem, sed per praeccepta supernaturali fidei lumine nobis nota. Tertio, pro tota religionis summa quae non tantum supra dictis praecceptis, sed etiam promissionibus, cultu, doctura, institutis, officiorum gradibus & id genus aliis continetur: quo modo accipitur Matth. 5. cum a Domino dicitur: Non veni soluere legem sed adimplere. In secunda autem acceptione de lege diuina hic loquimur, ut & D. Thomas 1. 2. quaest. 98. & nouem sequentibus, ubi copiose de ea differit: & cum eo interpretes ipsius Calet. Medina & Gabriel, Vasquez in suis commentariis, Sorus in toto lib. 2. de iust. & iure, & D. Anton. 1. part. tit. 14. & 15. Tantum autem quae ad nostrum institutum facere & sufficere videntur attingemus, & ad tria capita reuocabimus: quorum primum erit de ipsa lege diuina in vniuersis, secundum de lege veteri, & tertium de lege noua.

CAPVT XIII.

De diuina lege vniuersae.

SUMMARIUM.

125 Quadruplex necessitas diuinae legis positivae, indicata verbis Psalm. 18. Lex Domini immaculata, &c.

Valerij Tom. 1. Pars III.

126 Definitio qua declaratur quid ca. lem lex sit.

127 Cur ante Christi aduentum data sit solum Iudeis, & post aduentum, data etiam ceteris.

128 Quae propria sunt legis diuinae positivae, quomodo proportione respondant iis quae propria sunt legis naturae.

129 Qualitates quatuor diuinae legis positivae.

130 Effectus eiusdem.

131 Diuisio illius in veterem & nouam qualis sit.

De diuina lege positiva vniuersae quinque explicanda occurrunt: existendi necessitas, natura, qualitates, effectus, & diuisio.

Necessitas diuinae legis positivae.

Existendi autem necessitas esse potest, illa quadruplex quae 125. Ex verbis Psalm. 18. Lex Domini immaculata conuenit animas, testimonium fidele, sapientiam praestans parulis] notant post D. Thom. 1. 2. quaest. 91. art. 4. D. Anton. & Sotus, ille in cit. tit. 14. cap. 1. & hic in cit. lib. 2. quaest. 1. art. 1. Tum ut tanquam immaculata, mala omnibus prohiberet, & bona omnibus praeciperet, quod neque lex naturalis neque humana vel sciri vel potuit. Solus enim Deus nouit quid vbi que equum sit & bonum omnibus & singulis: quidque expediat, atque solus circa illud potest humanae infirmitati & ignorantiae subuenire. Tum ut hominem quoad actus interiores, unde dicitur conuertens animas, dirigeret: qua in re lex humana defectum legis naturalis supplere non potuit, iuxta illud cap. Erubescant distinct. 32. De manifestis loquimur: occultorum enim cogitor & iudex est Deus. Tum ut haberet homo regulam certam & fixam, qua firmaret iudicium suum de rebus agendis, plerumque incertum, ac etiam praeposterum: propter obscuritatem in eo naturale ingenij lumine per peccatum; indeque illa dicitur, testimonium Domini fidele. Tum demum, ut quo ratio humana pertingere non potest in ijs quae hominem ordinant ad suum supernaturalem finem; eo lex diuinitus tradita eam prouideret. Unde dicitur sapientiam praestans parulis.

Definitio diuinae legis positivae.

Natura verò, definitione hac apte declaratur: quae dicitur 126. esse lex a Deo tanquam gratiae auctore, immediate instituta, & supernaturali quodam lumine nobis nota. Ex cuius definitionis prima parte, in qua lex diuina dicitur communicari a naturali, intelligitur ea, quae de legis naturalis immutabili obligandi vi dicta sunt in praeced. tractatu c. 2. accommodanda quoque esse ad hanc legem, quae sicut illa, est a Deo immediate. Ex secunda parte verò, A Deo tanquam auctore gratiae (per quam separatur a lege naturali lata a Deo tanquam auctore naturae) intelligitur, quod ut Deus per gratiam meritis Christi euenit hominem ad praecellentem statum, in quo regni caelestis haeres constitueretur: sic legi naturali, supernaturaliter reuelatam addidit, ut populus ad Christum ipsum spectans, praerogatiuam quandam sanctitatis, propter ipsius Christi reuerentiam, obtineret.

Hinc (ut D. Tho. 1. 2. quaest. 98. art. 4. annotat) lex vetus data 127. est soli populo Iudaeorum, propter promissionem a Deo factam patribus, quorum nimirum ex eis nasciturum Christum, iuxta illud ad Gal. 3. Abrahæ dicitur sunt promissiones & se muni eius, &c.] Nempe, quia decebat, inquit D. Thomas, ut ille populus ex quo Christus nasciturus erat, quadam speciali sanctitate polleret, iuxta illud Leuit. 19. Sancti estote, quoniam ego sanctus sum.] Quod quidem multo maiore ratione iam existimandum est de populo Christiano: qui in ipsius Christi societatem vocatus, ex priori ad Corinth. cap. 1. debet quemadmodum ille ambulans & ipse ambulare, 1. Ioann. 2. tenetur ad maiorem morum integritatem & sanctitatem, ut patet per illud Domini Matth. 5. Nisi abundauerit iusticia vestra plus quam Scribarum & Phariseorum non intrabitis in regnum caelorum.] & illud Apostoli ad Hebr. 12. Si illi non effugerunt, recusantes eum qui super terram loquebatur: multo magis, qui de caelis loquentem nobis, auertimus.]

Ex vltima denique definitionis parte, supernaturali lumine 128. nobis nota, intelligitur lumen fidei Catholicae, respectu huius legis idem esse, quod synderesis est respectu legis naturalis. Est enim legis aeternae inscriptio quaedam supernaturalis, facta in mentibus fidelium, iuxta illud quod ad Hebr. 8. D.

Yy

Paulus